

Inspirationsguide til samarbejde mellem kirker og kommuner



FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER



CENTER FOR
FRIVILLIGT
SOCIALT ARBEJDE

**INSPIRATIONSGUIDE TIL SAMARBEJDE MELLEM KIRKER OG
KOMMUNER**

Mette Hjære, december 2017

Udarbejdet for Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Albanigade 54 E, 1. sal

5000 Odense C

T: 66 14 60 61

M: info@frivillighed.dk

W: frivillighed.dk

Center for Frivilligt Socialt Arbejdes publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

Indhold

Inspiration til hvem og hvad?	4
Hvad kan et samarbejde?	5
Er samarbejdet farligt?	5
Samarbejdets ABC.....	6
Hvem er kirken og kommunen?	7
Kirken	7
Hvordan kommer jeg i kontakt med kirken?	7
Kommunen	8
Hvordan kommer jeg i kontakt med kommunen?	8
Hvordan kan kirke og kommune mødes?	9
Samarbejdsbørs – hvordan gør man?	9
Første step – arbejd individuelt.....	9
Andet step – hold korte møder	9
Tredje step – match mellem ønsker og tilbud?.....	10
Fjerde step – opsamling	10
Praktiske forhold	10
Læs mere	11
Ideeer til samarbejde.....	11
Relevante hjemmesider.....	11
Litteratur om samarbejde mellem kommuner og civilsamfund	11
Om projektet	12

Inspiration til hvem og hvad?

Med denne guide til vi gerne inspirere sognekirker og kommuner til at igangsætte og styrke samarbejdet – særligt på det område, der vedrører (frivillige) sociale aktiviteter og menighedsdiakonien.

Inspirationsguiden er skrevet til dig, der er medarbejder i en sognekirke eller i en kommune. Det kan være som sognepræst, kordegn, kirke- og kulturmedarbejder, medlem af menighedsrådet, provst eller lignende. Eller som kommunal frivilligkoordinator, social-/sundhedskonsulent, plejehjemsleder, fagchef m.m.

I guiden kan du blandt andet:

- Få inspiration til, hvordan et samarbejde mellem sognekirker og kommuner kan komme i gang
- Få indblik i de muligheder, et samarbejde kan give
- Få tips til, hvordan du kommer i kontakt med kirken eller kommunen
- Læse om, hvordan et møde kan faciliteres
- Få ideer til, hvad et samarbejde mellem kirker og kommuner kunne være.

Inspirationsguiden bygger på viden fra projektet ”Kirker og kommuner i samarbejde om fællesskab og velfærd”. Læs mere om projektet bagerst i guiden.

Hvad kan et samarbejde?

På mange måder kan kirken og kommunen drage fordele af at samarbejde med hinanden. Begge parter arbejder for og med mennesker, der på forskellig vis er i en sårbar situation: Det kan fx være ensomme ældre, mennesker i sorg, demensramte, udsatte børnefamilier og misbrugere. Både kommuner og sognekirker har et ønske om, at deres tilbud og aktiviteter er kendte og synlige for de mennesker, de gerne vil hjælpe.

Et samarbejde kan styrke denne indsats.

En velkendt udfordring er, hvordan man kommer i kontakt med de mennesker, aktiviteterne er til for. Her kan et samarbejde være gavnligt ved, at man informerer om hinandens tilbud. Fx at den kommunale social- og sundhedshjælper kommer på besøg i sognekirkens selvhjælpsgruppe for ensomme mænd for at fortælle om sundhed. Eller at den hjemmekørende sygeplejerske har sognekirkens pjece om fællesspisning for ældre med på sin rundtur. Omvendt kan sognekirkens nyhedsbrev informere om initiativer på det lokale plejecenter.

Disse er blot få af mange eksempler på samarbejdsinitiativer, der kommer borgerne til gavn, fx ved at oplyse om de forskellige tilbud, som kirker og kommuner har, og derved give mulighed for at deltage i aktiviteter, der passer. Se flere samarbejdsideer i afsnittet "Ideeer til samarbejde".

Er samarbejdet farligt?

Som kirke eller som kommune kan man være bekymret for at indlede et samarbejde med en partner, man ikke kender. Som kommune kan man være bekymret for, om der kommer til at ske forkyndelse i aktiviteter, som kirken og frivillige herfra står for. Og som kirke kan man være bekymret for, om et samarbejde med en kommune betyder, at man kommer til at ligne eller blive opfattet som en myndighed – at man kommer til at tale "kommunens sprog".

At bekymringerne ikke behøver at blive til virkelighed, viser viden og erfaring fra samarbejder mellem kommuner og civilsamfundsorganisationer. Dels så vi, at når man lærer hinanden at kende, manes de fleste bekymringer til jorden. Dels så vi, at samarbejdet ikke betød, at organisationerne mistede deres ståsted. Tværtimod blev de bestyrket i deres værdier, fordi de internt fik talt grundigt sammen om egne roller og opgaver, og hvor langt man var villig til at gå i et samarbejde.

Samarbejdet kan således styrke egne værdier.

Samarbejdets ABC

Der findes ikke én rigtig opskrift på, hvad et samarbejde er, eller hvordan det bliver en succes. Men der findes en række grundlæggende forhold, som på tværs af al viden om samarbejdets natur, altid er afgørende. De handler om:

Anledninger

Relationer

Mødet

Et samarbejde opstår ikke blot, fordi der er et, ofte politisk eller strategisk, ønske herom. Der skal være en anledning eller behov. Dette kan netop være, at man ønsker at gøre lokalsamfundet til et mere trygt sted at færdes, eller at der sidder for mange ensomme borgere i eget hjem eller på plejecentre.

Relationer er nok samarbejdets vigtigste ingrediens. Vi samarbejder jo ikke med 'kommunen' eller 'kirken', men med Birthe, Jens eller Lene. Kendskabet til hinanden er vigtigt, og ofte er *ukendskabet* den væsentlige årsag til, at kirker og kommuner ikke samarbejder.

Derfor er mødet vigtigt. Og gerne et møde mellem de medarbejdere – ansatte som frivillige – der til dagligt står for eller er involveret i de forskellige aktiviteter og tilbud. Se eksempel på, hvordan sådan et møde kan faciliteres i afsnittet "Samarbejdsbørs – hvordan gør man?".

Hvem er kirken og kommunen?

Vil man som kommune eller kirke gerne i gang med et samarbejde, men ikke helt er klar over, hvordan man kommer i kontakt, har vi neden for samlet forskellige oplysninger om henholdsvis kirkers og kommuners opgaver, struktur og kontakter.

Kirken

Folkekirkens væsentligste opgaver er forkyndelse, undervisning, mission og diakoni. Diakoni er kirkens sociale arbejde.

Folkekirken er organiseret i sogne, provstier og stifter. Der findes i alt 2.169 sogne i Danmark. Disse er inddelt i 103 provstier, som igen er inddelt i 10 stifter. Stifterne ledes af en biskop, der er den øverste gejstlige og administrative myndighed i stiftet.

Hvert provsti matcher en kommunes geografiske inddeling. Dog er der enkelte tilfælde, hvor der er to eller flere provstier inden for samme kommune. Dette sker blandt andet af hensyn til fastsættelse af kirkeskat.

Folkekirkens præster er organiseret i sogne. Der er oftest én præst per sogn, men i visse tilfælde dækker en sognepræst flere sogne. Andre gange er der flere sognepræster i et sogn.

Sognet ledes af et menighedsråd. Menighedsrådet består af 5-15 frivillige, som vælges af sognets folkekirkemedlemmer, når der hvert fjerde år afholdes menighedsrådsvalg. Der er 1.748 menighedsråd i Danmark; flere sogne kan dog dele menighedsråd.

Hvordan kommer jeg i kontakt med kirken?

Hvis du er lokal forankret på en kommunal institution eller i forvaltningen og gerne vil i kontakt med kirken, er det nærliggende at opsøge den lokale sognepræst. Sognepræsten er typisk den første indgang til kirken. På www.sogn.dk kan du se, hvem der er præst i det sogn, du ønsker at kontakte. Vær opmærksom på, at du skal kende sognets navn for at søge efter det.

Er du i tvivl om, hvem det vil være bedst at kontakte, eller tænker du samarbejdet er aktuelt fx for hele forvaltningen eller kommunen, kan provsten være den rigtige indgang. Find din lokale provst på www.provsti.dk. Vær opmærksom på, at du skal kende provstiets navn for at søge efter det.

Du kan også kontakte menighedsrådsformanden. På kirkernes hjemmesider kan du typisk finde listen over menighedsrådsmedlemmerne.

Kommunen

Der findes i alt 98 kommuner i Danmark, fordelt på fem regioner.

Kommunerne løser en bred vifte af velfærdssamfundets borgernære opgaver bl.a. inden for det sociale område, sundhed, beskæftigelse, børnepasning, folkeskole, ældrepleje, trafik, natur, miljø og kultur.

Den øverste besluttende myndighed er den folkevalgte kommunalbestyrelse. Kommunalbestyrelsen vælger borgmesteren, der er (fuldtidsansat) formand for kommunalbestyrelsen og leder af kommunens forvaltning. Den øverste embedsmand i kommunen er kommunaldirektøren. Kommunerne har en række politiske udvalg og en række forvaltninger, som svarer til udvalgene.

Typisk har en kommune et økonomiudvalg, et børne- og kulturudvalg, et social-og sundhedsudvalg samt et teknik-og miljøudvalg. Tilsvarende har kommunen en økonomisk forvaltning, en børne- og kulturforvaltning, en social- og sundhedsforvaltning samt en teknisk forvaltning.

Hvordan kommer jeg i kontakt med kommunen?

Det er i praksis meget forskelligt, hvordan kommunernes forvaltninger er opbygget. Derfor er det også meget forskelligt, i hvilken forvaltning det frivillige sociale arbejde hører til.

I de fleste kommuner er der ansatte, der har det som deres særlige opgave at stå for kontakt, koordinering og samarbejde med de lokale frivillige og sociale foreninger. Det vil derfor også typisk være dem, der vil være interesseret i et samarbejde med sognekirker om diakonien og sociale aktiviteter.

Har du ideer eller ønsker til et samarbejde, så tag kontakt til din lokale, kommunale frivilligkonsulent.

På kommunens hjemmeside vil du ofte finde den centrale kontaktperson i den sektion, der beskriver servicelovens § 18-midler, eller skriv 'frivilligt socialt arbejde' i søgefeltet.

Hvordan kan kirke og kommune mødes?

Der er naturligvis mange måder at møde hinanden på. Nedenfor kan du læse om, hvordan samarbejdet blev initieret i projektet Kirker og kommuner i samarbejde.

I syv byer i Danmark blev kommuner og sognekirker inviteret til fælles dialogmøde. I nogle byer var det både den kommunale frivilligkoordinator og præsten/provsten, der i fællesskab stod bag invitationen. I andre byer var det kommunen, der inviterede – og i enkelte tilfælde i samarbejde med det lokale frivilligcenter.

Fælles for alle dialogmøderne var initiativtagernes ønske om at styrke samarbejdet mellem folkekirkens diakonale frivillighed og kommunens indsats for udsatte borgere i byen. På møderne var deltagerne ligeligt fordelt mellem forskellige kommunale medarbejdere samt præster, menighedsrådsfolk og andre ansatte fra sognekirken. På næsten alle dialogmøderne var der også deltagere fra kirkelige og andre frivillige organisationer. Antal deltagere svingede mellem cirka 20 og 50.

Møderne blev indledt med en præsentationsrunde, hvor deltagerne også fortalte lidt om deres forventninger til mødet og invitationen til et muligt samarbejde. På alle møderne blev der både udtrykt håb og nysgerrighed, men også skepsis – fra både kirker og kommuner. Hovedaktiviteten på mødet var en samarbejdsbørs [se nedenfor]. Her mødte deltagerne hinanden parvis og talte helt lavpraktisk om, hvad de havde af ønsker til et samarbejde, og hvad de selv kunne tilbyde.

Da møderne var omme, var der ikke alene skabt masser af energi og entusiasme, men også en lang række aftaler om specifikke samarbejdsidéer eller aftaler om en videre dialog. Se samarbejdsidéer bagerst.

Samarbejdsbørs – hvordan gør man?

En samarbejdsbørs er et faciliteret møde, en slags ”speed-dating”, hvor man møder og taler med hinanden på kryds og tværs af kommune og kirke.

Første step – arbejd individuelt

Deltagerne får hver et grønt og et gult kort. På det *grønne* kort skal de skrive, hvad de som kirke/kommune ønsker sig af samarbejdet eller har behov for. Fx lokaler, flere frivillige eller et ønske om at nå en bestemt målgruppe. På det *gule* kort skriver deltagerne, hvad de kan tilbyde i et samarbejde. Fx udlån af lokaler, afholdelse af bestemte aktiviteter eller ledige hænder. Brug 5 minutter på dette step.

Andet step – hold korte møder

Deltagerne skal nu holde nogle korte møder, hvor de finder sammen to-og-to og fortæller hinanden, hvad de henholdsvis ønsker og tilbyder i et samarbejde. Dvs. hvad

de har skrevet på de grønne og gule kort. Deltagerne kan fx finde sammen med den, der står nærmest eller gå efter en deltager man ikke kender. Møderne foregår i den ene ende af et lokale – ”mødezonen”. Brug 3 minutter på det korte møde.

Tredje step – match mellem ønsker og tilbud?

Hvis de to samtalepartnere efter det korte møde synes, at der er et match mellem ønsker og tilbud og gerne vil tale videre om et muligt samarbejde, skal de gå hen i den anden ende af lokalet – ”matchzonen”. Her kan de fortsætte samtalen uden at skulle skifte efter 3 minutter. Det kan være, de finder ud af, at de begge arbejder med ensomme ældre eller begge tilbyder sorggrupper til efterladte. Det kan også være, at de blot finder frem til nogle fælles interesseområder.

Hvis der ikke umiddelbart er et match mellem ønsker og tilbud, går deltagerne tilbage til møde zonen og finder en ny samtalepartner.

Fjerde step – opsamling

Når deltagerne har talt sammen parvis i matchzonen og måske har fundet frem til en samarbejdsaktivitet, kan de skrive temaet på en fælles liste. Det er både sjovt og givtigt at se, hvor mange ideer og mulige samarbejdsaktiviteter, der er kommet ud af møderne. Aftal gerne, hvem der tager kontakt med hvem, om der eventuelt skal følges op på samarbejdsbørsen, og i givet fald hvem der står for det.

Praktiske forhold

Til at styre deltagerne igennem samarbejdsbørsen, er der brug for en mødeleder – og gerne en assistent, særligt hvis der er mange deltagere (over 30). Det kan være eksterne konsulenter eller medarbejdere, der er vant til lede møder og lignende, og som ikke selv skal deltage i samarbejdsbørsen. Mødelederen guider deltagerne igennem de forskellige steps. Til at styre tiden er der brug for et ur og eventuelt en klokke, og en flipover eller lignende bruges til at skrive samarbejdsidéerne ned. Husk også at give deltagerne hver et grønt og gult kort (A5 størrelse).

Samarbejdsbørsen kan gennemføres med alt mellem 10 og 100 deltagere. Den kræver gulvplads, så vælg gerne et lokale, hvor der er plads til, at minimøderne kan foregå stående.

Læs mere

Ideer til samarbejde

På samarbejdsbørserne i de syv byer kom deltagerne med masser af ideer til samarbejdsaktiviteter. Herunder er nogle eksempler.

Strikkeklub for hjemløse. Sommerlejr for børn/familier/flygtninge. Fælles oplysningskampagne for at skabe bedre forståelse om flygtninges situation. Udveksling af telefonnumre/e-mailadresser. Åbne andagter på plejecentre. Fælles aktiviteter for ældre. Selvhjælp for udsatte jobsøgende. Koordinering af sundhedstilbud. Kommunikation om udsatte familier. Lektiehjælp. Pilgrimsture. Gensidig informationsudveksling om aktiviteter og tilbud. En handyman-funktion. Information om kommunens aktiviteter i kirkens nyhedsblad. Fællesspisning. Årlig dialogmøde mellem medarbejdere/frivillige fra kirker og kommuner.

Relevante hjemmesider

- www.folkekirken.dk
- www.sogn.dk
- www.provsti.dk
- www.folkekirken.dk/om-folkekirken/hvem-arbejder-i-kirken
- www.fm.dk/arbejdsomraader/kommuner-og-regioner/noegletal-mv
- www.noegletal.dk/

Litteratur om samarbejde mellem kommuner og civilsamfund

Gotthardsen, Dorte Nørregaard (2009): "Frivilligpolitikker og samarbejde.

Midtvejsudgivelse i udviklingsprojekt for samarbejde mellem frivillige sociale organisationer og kommuner". Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Gotthardsen, Dorte Nørregaard (2014): "Frivillige skaber livskvalitet. Inspiration til samarbejdet mellem den frivillige verden og det offentlige". Ældre Sagen 2014

Hjære, Mette (2005): "Partnerskaber – på vej mod en ny samarbejdskultur? Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Find flere publikationer om samarbejdet og samskabelse mellem frivillige og kommuner på Center for Frivilligt Socialt Arbejdes hjemmeside:

<https://frivillighed.dk/publikationer>

Om projektet

Projekt *Kirker og kommuner i samarbejde om fællesskab og velfærd* havde til formål at skabe større viden om det samarbejde, der finder sted lokalt mellem kommuner og sognekirker. Samtidig har vi undersøgt muligheder og potentielle barrierer i samarbejdet. Endelig skulle projektet inspirere kommuner og sognekirker til i højere grad at samarbejde på det sociale område.

Projektet har bestået af to hovedaktiviteter: Dels en spørgeskemaundersøgelser blandt kommunale ansatte samt kvalitative interviews med informanter fra både sognekirker og kommuner. Dels en række faciliterede møder mellem kommuner og kirker for at skabe muligheder at samarbejde om velfærd lokalt.

Projektet blev gennemført mellem januar 2016 og december 2017 af Center for Frivilligt Socialt Arbejde på vegne af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter. Projektet blev finansieret af Videnspuljen under Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Læs mere om projektet og download undersøgelsesrapporten *"Jeg tror simpelthen, at barriererne liger mellem ørerne. En undersøgelse af samarbejdet mellem kommuner og sognekirker på det frivillige sociale område"*:

<https://frivillighed.dk/projekter/kirker-og-kommuner-i-samarbejde-faellesskab-om-velfaerd>

<https://www.fkuv.dk/videnscenter/projekter-undersogelser-og-rapporter/kirker-og-kommuner-i-samarbejde>